

POSTANOWIENIE

8 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 8 maja 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa R. D.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej R. D.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 26 września 2024 r., I AGa 195/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda R.D. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 września 2024 r., sygn. akt I AGa 195/23 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje konieczność rozstrzygnięcia następujących kwestii: 1) Czy w przypadku ,gdy w umowie o roboty budowlane strony postanowiły, iż inwestor uprawniony jest do dokonania potrącenia części wynagrodzenia należnego wykonawcy na utworzenie „kaucji gwarancyjnej” tytułem zabezpieczenia swoich roszczeń z rękojmi i gwarancji, to zaliczona w ten sposób i na ten cel kwota zatrzymana do ustalonego w umowie momentu traci charakter wynagrodzenia, tj. czy stanowi „odroczone wynagrodzenie”, czy też utworzenie przez strony umowy tego rodzaju gwarancyjnego „instrumentu finansowego”

zabezpieczającego wykonanie roszczeń inwestora, powoduje istotną zmianę charakteru prawnego tej wierzytelności, pozbawiając ją waloru wynagrodzenia określonego w art. 647 k.c., czyniąc ją osobnym instrumentem finansowym zabezpieczającym wykonanie zobowiązań z tytułu rękojmi i gwarancji na rzecz zamawiającego, którego zastosowanie i wymagalność oraz zasady zwrotu należy rozstrzygać na gruncie tych postanowień, tj. w odrębnym reżimie prawnym; 2) Kiedy następuje wymagalność roszczenia wynikającego ze zwrotu „kaucji gwarancyjnej” utworzonej w sposób określony w pkt 1), tj. zgodnie z postanowieniami umowy o roboty budowlane, ze środków potrąconych przez inwestora z części należnego wykonawcy wynagrodzenia: a) czy w momencie, w którym w przekonaniu jednej ze stron umowy spełniony zostanie warunek zwalniający wypłatę kaucji określony w umowie ; b) czy też w momencie, w którym obiektywnie potwierdzony zostanie stan ustalony w umowie, stwierdzający spełnienie przesłanek uprawniających wykonawcę do żądania zwrotu kaucji z uwagi na brak istnienia podstaw do roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji uzasadniających zatrzymanie kaucji; 3) Czy uznanie niewłaściwe w postaci oświadczenia o potrąceniu złożone przez inwestora - stronę umowy o roboty budowlane w celu umorzenia wierzytelności wykonawcy zmierzające do umorzenia obu wierzytelności, w sytuacji w której obie wierzytelności są sporne i toczy się w tej sprawie spór sądowy, wywołuje skutek uznania roszczenia, o którym mowa w art. 123 § 1 pkt 2 k.c. wyłącznie w chwili jego złożenia, czy też skutek jego podtrzymywania przez stronę w trakcie całego procesu ma charakter ciągły, tj. wywołuje skutek uznania roszczenia aż do chwili prawomocnego zakończenia procesu dotyczącego sporu rozstrzygającego o istnieniu wierzytelności przedstawionej do potrącenia.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia

Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Przedstawione przez skarżącego kwestie prawne, w kontekście podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, nie spełniają przesłanki istotnych zagadnień prawnych, gdyż mogą być rozwiązane przy zastosowaniu podstawowych reguł wykładni wchodzących w rachubę przepisów prawnych. Otóż z uwagi na datę wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie (przełom 2021/2022 r.), datę rocznego przeglądu gwarancyjnego (4 maja 2010 r.), datę zażądania przez powoda od strony pozwanej zwrotu pozostałej części kaucji gwarancyjnej (pismo z 10 maja 2010 r.), datę pisma strony pozwanej informujące powoda, iż na skutek błędnego wykonania przez niego posadzki poniosła koszty związane z jej naprawą oraz koszty z tytułu przebudowy drogi i ogrodu (1 grudnia 2011 r.), datę pisma strony pozwanej informujące powoda o przeprowadzeniu niezbędnego remontu posadzki (5 stycznia 2011 r.) oraz datę oświadczenia strony pozwanej o potrąceniu przysługującej powodowi wierzytelności o zwrot kaucji w kwocie 133 410 zł z wierzytelnością strony pozwanej w kwocie 2 598 381,90 zł z tytułu odszkodowania za nieprawidłowe wykonanie przez powoda przedmiotowej umowy o roboty budowlane (4 września 2013 r.) - nie ma znaczenia prawnego wskazywana przez powoda w zagadnieniu nr 1 kwalifikacja prawna pozostałej części należności powoda zatrzymanej przez stronę pozwaną (na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji), gdyż i tak termin przedawnienia roszczenia powoda o zwrot tej kwoty, niezależnie od jej kwalifikacji prawnej nie może być dłuższy niż trzy lata, a to przez wzgląd na związek z działalnością gospodarczą (art. 118 k.c.) i brak przepisów szczególnych przewidujących w tej materii dłuższy termin przedawnienia. Istota bowiem sprawy sprowadza się do dwóch kwestii, a mianowicie kiedy rozpoczął się bieg terminu przedawnienia - dochodzonego w tej sprawie przez powoda - roszczenia oraz czy nastąpiło zawieszenie biegu terminu przedawnienia, a jeśli tak, to na jaki czas i z jakiej przyczyny. Należy nadmienić, że przepisy o przedawnieniu roszczeń mają charakter bezwzględnie obowiązujący. Według zawartej przez strony umowy sporna część zatrzymanego przez stronę pozwaną wynagrodzenia

należnego powodowi miała zostać zwrócona nie wcześniej niż po usunięciu usterek wykazanych w protokole po rocznym przeglądzie gwarancyjnym. Powód pismem z 7 maja 2010 r. poinformował stronę pozwaną o usunięciu usterek wskazanych w protokole z rocznego technicznego odbioru robót, a w kolejnym piśmie z 10 maja 2010 r. zażądał zwrotu tej części zatrzymanego wynagrodzenia. W takim stanie rzeczy wymagalność roszczenia powoda należy datować na dzień doręczenia tegoż pisma stronie pozwanej, a najpóźniej na dzień doręczenia powodowi pisma strony pozwanej z 5 stycznia 2011 r., informujące go o przeprowadzeniu niezbędnego remontu posadzki. Analizując termin wymagalności roszczenia powoda należy mieć na uwadze także art. 120 § 1 zdanie drugie k.c. Oświadczenie strony pozwanej zawarte w piśmie z 4 września 2013 r. o potrąceniu doprowadziło do przerwy biegu terminu przedawnienia roszczenia powoda na podstawie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. i od tej daty zaczął biec na nowo (art. 124 § 1 k.c.). W związku z tym, że powód wystąpił z powództwem na przełomie 2021/2002 r., to w okresie po złożeniu przez stronę pozwaną oświadczenia o potrąceniu nie miało miejsca ani zawieszenie biegu terminu przedawnienia roszczenia powoda bowiem nie wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 121 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2022 r. - nowela do k.c. z 2 grudnia 2021 r., Dz. U. poz. 2459) ani też nie miał zastosowania art. 124 § 2 k.c. Przepis art. 124 § 2 k.c. mógł odnosić się natomiast do roszczenia strony pozwanej przedstawionego do potrącenia i dochodzonego sądownie przed Sądem Okręgowym w Poznaniu (sygn.. akt IX GC 446/14). Uznanie roszczenia powoda przez stronę pozwaną w związku ze złożonym oświadczeniem o potrąceniu jakkolwiek doprowadziło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia powoda, ale nie mogło wywrzeć skutku prawnego z art. 124 § 2 k.c., gdyż jego zastosowanie odnosi się do przypadku, gdy przerwa przedawnienia nastąpiła na skutek czynności podjętej w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym. Dlatego 3 - letni termin przedawnienia należy liczyć od dnia dojścia do powoda oświadczenia strony pozwanej o potrąceniu (co miało miejsce 6 września 2013 r. - k. 65), a zatem roszczenie powoda uległo przedawnieniu jeszcze w 2016 r.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1964 ze zm). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

Władysław Pawlak

[PG]

[a.ł]